

Rada ds. Kompetencji

SEKTOR FINANSOWY

ANALIZA UWARUNKOWAŃ SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH FUNKCJONOWANIA
SEKTOROWEJ RADY DS. KOMPETENCJI SEKTORA FINANSOWEGO

REKOMENDACJE DLA DZIAŁAŃ RADY

1

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

ANALIZA UWARUNKOWAŃ SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH FUNKCJONOWANIA SEKTOROWEJ RADY DS. KOMPETENCJI SEKTORA FINANSOWEGO

Sektor finansowy¹ to ważny sektor gospodarki polskiej. Jego **aktywa** stanowią 121% PKB². Sektor obejmuje usługami ok. 81% społeczeństwa oraz 100% podmiotów gospodarczych³. **Najważniejszymi podmiotami** sektora finansowego są⁴: 626 banków, w tym 38 banków komercyjnych, 27 oddziałów instytucji kredytowych, 561 banków spółdzielczych, 27 zakładów ubezpieczeń na życie, 32 zakłady ubezpieczeń majątkowych, 1 zakład reasekuracji⁵, 62 towarzystwa inwestycyjne, 30 domów maklerskich, 12 otwartych funduszy emerytalnych i 49 SKOK⁶ i.in. Pod względem kapitałów własnych **największy udział w Sektorze ma działalność bankowa i ubezpieczeniowa**⁷. Bardzo ważną instytucją sektora finansowego jest NBP⁸ jako bank centralny. Najważniejszymi **instytucjami otoczenia sektora** są: Urząd KNF⁹, GPW¹⁰, BFG¹¹, KDPW¹², KIR¹³, BIK¹⁴. Przedsiębiorstwa sektora finansowego mają swoje siedziby w różnych województwach. Oddziały przedsiębiorstw oraz usługi sektora finansowego są dostępne **na terenie całego kraju**.

Wg statystyk GUS¹⁵, na koniec 2014 roku łącznie sektor finansowy **zatrudnił** ok. 356,8 tys. pracowników. Największym pracodawcą jest sektor bankowy, który zatrudnił na koniec 2015 r. 170,9 tys. osób¹⁶ oraz sektor ubezpieczeniowy ok. 157 tys.¹⁷

Wg „Klasyfikacji zawodów i specjalności (...)”¹⁸, **zawodami typowymi dla sektora finansowego** są m.in.: kierownicy w instytucjach finansowych i ubezpieczeniowych, specjaliści ds. finansowych i rachunkowych, doradcy finansowi i inwestycyjni, analitycy finansowi, dealerzy i maklerzy aktywów finansowych, pracownicy ds. kredytów, pożyczek i pokrewni, agenci ubezpieczeniowi, kasjerzy bankowi i pośrednicy finansowi.

---

¹ Dla potrzeb tego opracowania, dla uproszczenia, każda z wyodrębnionych w ramach sektora działalności będzie nazywana sektorem w rozumieniu podsektora sektora finansowego.

² NBP, Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2014 r., Warszawa 2015, s. 12.

³ Raport ZBP *Polityka kredytowa w Polsce i UE*, lipiec 2014

⁴ UKNF, dane na koniec 2015 http://www.knf.gov.pl/dla_ryнку/PODMIOTY_ryнку/index.html,

⁵ Oprócz tego działa 27 oddziałów zagranicznych ubezpieczycieli i reasekuratorów

⁶ Spółdzielcze Kasy Oszczędnościowo-Pożyczkowe

⁷ Analiza własna na podstawie danych: NBP, KNF: banki 82,2%, ubezpieczenia 14,7% ogółu kapitału sektora finansowego

⁸ Narodowy Bank Polski

⁹ Urząd Komisji Nadzoru Finansowego (instytucja pełniąca rolę nadzoru)

¹⁰ Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie

¹¹ Bankowy Fundusz Gwarancyjny

¹² Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych

¹³ Krajowa Izba Rozliczeniowa

¹⁴ Biuro Informacji Kredytowej

¹⁵ Statystyka GUS, TABL. 2. PRACUJĄCY WEDŁUG STATUSU ZATRUDNIENIA, SEKCJI I DZIAŁÓW

¹⁶ Banki 2015, RAPORT o sytuacji ekonomicznej banków przygotowany przez Warszawski Instytut Bankowości na zlecenie Związku Banków Polskich kwiecień 2016 r.

¹⁷ Na podstawie statystyk własnych PIU, na koniec 2014

¹⁸ „Klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy” prowadzi Ministerstwo Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, <http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci>

Zawodami regulowanym w sektorze finansowym są: doradcy inwestycyjni (541 os.¹⁹), maklerzy papierów wartościowych (2909²⁰), maklerzy giełd towarowych (353²¹), agenci ubezpieczeniowi (ok. 130 tys.²²), brokerzy ubezpieczeniowi i reasekuracyjni (ok. 3500²³), aktuariusze (347²⁴).

Ważnym **źródłem danych o kadrach** w sektorze bankowym jest **badanie własne** ZBP.²⁵ Wewnętrzna struktura zatrudnienia w sektorze bankowym jest stabilna - 75% pracowników stanowią kobiety, 70% osoby z wyż. wykształceniem. Pracownik banku miał na koniec 2013 przeciętnie 37 lat. Średni staż pracy w bankowości wynosił 9 lat.²⁶

Łączne zatrudnienie w sektorze finansowym w ostatnich latach utrzymuje się na podobnym poziomie. Spada poziom zatrudnienia w oddziałach bankowych. Cechą charakterystyczną jest wysoka fluktuacja pracowników pomiędzy przedsiębiorstwami, szczególnie w obszarze sprzedaży produktów finansowych i obsługi klienta, co powoduje **stałe zapotrzebowanie na nowych pracowników**. Wysoka dynamika ewolucji sektora finansowego powoduje z jednej strony potrzebę zatrudniania pracowników o wysokim poziomie adaptacyjności, z drugiej, pracowników o nowych, specyficznych dla sektora kompetencjach.

Na koniec 2014 r. **aktywa** instytucji finansowych w Polsce wynosiły 2 098 mld PLN. Największy udział w aktywach sektora finansowego mają banki: w 2014 - 72,9%.²⁷

Największy udział w wypracowywanym zysku sektora finansowego ma sektor bankowy. Zysk sektora bankowego w 2015 r. wyniósł 11,5 mld zł. Podstawowe **wskaźniki efektywności** dla sektora bankowego wyniosły za 2015 r.: ROA²⁸ 0,73, ROE²⁹ 0,9. **Dynamicznie postępuje** ubankowienie społeczeństwa: wzrosło z 55,5% w 2003 do 81% w 2013³⁰. „**Dynamika aktywów instytucji finansowych** w okresie ostatnich 25 lat była 2,3 raza wyższa aniżeli dynamika PKB. Rozwój sfery finansów był istotnie szybszy w porównaniu z realną sferą gospodarki.”³¹ Średnio w latach 2011-2014 **wzrost aktywów sektora finansowego** wyniósł prawie 6%, w 2014 r. - 0,2%.³²

Na potrzeby sektora finansowego kształcą wyższe uczelnie i firmy kształcenia pozaformalnego. Uczelnie kształcą **276,7 tys. studentów** na kierunkach biznes i administracja i na kierunkach powiązanych z potrzebami

---

¹⁹ Rejestry i ewidencje UKNF, http://www.knf.gov.pl/dla_ryнку/Rejestry_i_Ewidencje/index.html

²⁰ ibidem

²¹ ibidem

²² Na podstawie danych PIU

²³ ibidem

²⁴ ibidem

²⁵ Kadry banków komercyjnych 2012-2013, ZBP, 2014

²⁶ ibidem

²⁷ NBP, Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2014 r., Warszawa 2015

²⁸ Zwrot z aktywów netto

²⁹ Zwrot z kapitałów netto

³⁰ Raport ZBP *Polityka kredytowa w Polsce i UE lipiec 2014*

³¹ NBP, Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2014 r., Warszawa 2015, s.23

³² NBP, Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2014 r., Warszawa 2015, str. 16 (Niewielki wzrost aktywów w 2014 był spowodowany przede wszystkim spadkiem wartości aktywów OFE, ze względu na przekazanie 50% aktywów OFE do ZUS w 2014 r.)

sektora finansowego **136,8 tys. studentów**.³³ Proces kształcenia kadr jest też w znacznym stopniu realizowany przez same przedsiębiorstwa. W 2014 r. banki przeznaczyły na szkolenia 1,44% funduszu płac, co daje budżet ok. 200 mln zł.³⁴ Niezależnie od postępującej ewolucji miejsc pracy, nasilającej się automatyzacji procesów, sektor finansowy pozostanie ważnym pracodawcą na rynku, **generując nowe miejsca pracy**, coraz częściej o nowym profilu.

Na **lukę kompetencyjną** wskazują wyniki BKL.³⁵ W zakresie niedopasowania kompetencyjnego. raport wskazuje, iż w proces rozwoju kompetencji należy włączyć wszystkich uczestników rynku pracy, tj. m.in.: odpowiednie władze, pracodawcy, pracownicy, związki zawodowe, organizacje branżowe, placówki edukacyjne.³⁶ „Nie ma możliwości, by sam system edukacyjny, bez zaangażowania pracodawców, przygotował absolwentów pod względem umiejętności praktycznych pożądanych w miejscu pracy”³⁷. W sektorze finansowym brakuje danych nt. luki kompetencyjnej. Dostępne badania pokazują braki w obszarze kompetencji powiązanych z nowoczesnymi technologiami, adaptacyjnością do zmian i nowych wymagań, wynikających z wprowadzanych regulacji sektorowych.

Przechodząc do analizy **perspektyw sektora finansowego** warto odnieść się do prognostycznego opracowania EFB³⁸ z 2015 r. Wśród najważniejszych. zagrożeń rozwoju sektora wskazuje się: utrzymująca się spuścizna po kryzysie roku 2008, nowa fala regulacji, wyzwania bankowości cyfrowej, łączącej zmieniające się preferencje klientów z możliwościami nowoczesnych technologii, osłabiona reputacja sektora, nowy trend do finansowania potrzeb z rynku kapitałowego i wreszcie słabe prognozy gospodarcze na najbliższe lata.

OPIS BADAŃ I ANALIZ W ZAKRESIE SYTUACJI SEKTORA *pod kątem jego bieżących i przyszłych potrzeb kompetencyjnych.*

Mapę potrzeb kompetencyjnych sektora bankowego jako ważnej części sektora finansowego udostępniła Sektorowa Rama Kwalifikacji dla Sektora Bankowego³⁹. Sektorowa wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne zostały uporządkowane na 5 poziomach kwalifikacji. Projekt opracowania Ramy był źródłem ważnych rekomendacji dla procesu rozwoju kompetencji sektorowych, wynikających z **wywiadów przeprowadzonych z interesariuszami sektora**. Wskazywano m.in. potrzebę dostarczania nowych, precyzyjnie opisanych i potwierdzonych umiejętności, potrzebnych na rynku pracy; zwiększenia perspektyw

---

³³ Mały Rocznik Statystyczny, GUS, 2015, dane za rok akademicki 2014-2015; niedostępne są skonsolidowane dane kierunków bardziej sprofilowanych, tzn. ekonomia, finanse i rachunkowość, bankowość

³⁵ Bilans Kapitału Ludzkiego, Polski rynek pracy – wyzwania i kierunki działań, na podstawie badań Bilans Kapitału Ludzkiego 2010–2015, pod redakcją Jarosława Górniaka
PARP, Warszawa-Kraków, 2015

³⁶ Polski rynek pracy – wyzwania i kierunki działań na podstawie badań Bilans Kapitału Ludzkiego 2010-2015 pod redakcją Jarosława Górniaka, PARP 2015

³⁷ Prezentacja: Wyzwania dla polityki rynku pracy i edukacji w badaniach bilansu kapitału ludzkiego, J. Górniak, BKL, 2015, http://bkl.parp.gov.pl/system/files/Downloads/20150429135242/Plenarna_JG_Tylko_do_odczytu_.pdf?1430308427

³⁸ Europejska Federacja Bankowa, “Banking 2020. A Vision for the Future. Boosting Growth, Improving Competitiveness and Adapting to the Digital Challenge”, EBF, 2015

³⁹ Sektorowa Rama Kwalifikacji dla Sektora Bankowego (SRKB), opracowana w latach 2013-2015, opisana w dalszej części dokumentu; http://wib.org.pl/uploaded/certyfikaty/RAMA_SRKB_elektr.pdf

rozwojowych młodych pracowników, którzy mogliby korzystać z uporządkowania, większej transparentności oraz porównywalności kwalifikacji, w tym w wymiarze międzynarodowym oraz możliwości potwierdzania w procesie walidacji zdobytych osiągnięć przez osoby z doświadczeniem. Postulowano powołanie specjalnego ciała reprezentującego banki i pozostałych interesariuszy sektora w kwestiach dotyczących SRKB oraz włączenie SRKB do ZSK⁴⁰.⁴¹

Na słabości procesu rozwoju kompetencji w sektorze bankowym wskazują autorzy raportu „Bilans kwalifikacji i kompetencji w wybranych sektorach”.⁴² Z raportu wyłania się przede wszystkim niska ocena dostosowania procesu edukacji do wymagań rynku pracy oraz współpracy między systemem edukacji, szczególnie formalnym, a pracodawcami. Obraz potrzeb kompetencyjnych jest słabo uporządkowany, co może świadczyć o ograniczonej świadomości tych potrzeb. Brakuje systematyki w podejściu do kluczowych zagadnień, mechanizmów powiązania strony popytowej z podaźową i rozwiązań umożliwiających prognozowanie. We wnioskach autorzy podkreślają, że formalne programy kształcenia nie nadążają za zmianami następującymi w sektorze bankowym: „w ramach edukacji formalnej studenci zapoznają się z wiedzą sprzed 10 czy 15 lat”⁴³. **Lukę kompetencyjną** muszą wypełnić pracodawcy poprzez odpowiednie szkolenia wewnętrzne i we współpracy z firmami edukacji pozaformalnej. Autorzy innego istotnego badania⁴⁴ wskazują, że absolwenci kierunków ekonomia oraz finanse i rachunkowość cechują się prawie zupełnym brakiem umiejętności praktycznych, co przejawia się m.in. w braku przygotowania do prowadzenia analiz ekonomicznych, budowania relacji z klientami czy słabej znajomości programów komputerowych. Badacze stwierdzają, że „do głównych przyczyn rozbieżności oczekiwań pracodawców i absolwentów szukających pracy należy bardzo ograniczona współpraca między firmami i instytucjami poszukującymi nowych pracowników a uczelniami.”

Panel ekspercki, zorganizowany na potrzeby niniejszej analizy, podkreślił znaczenie skrócenia okresów kształcenia i reakcji instytucji edukacyjnych na zmiany w środowisku pracy, które wywołują potrzeby nowych kompetencji zawodowych. W tym obszarze pojawia się szczególna rola edukacji pozaformalnej oraz znaczenie ściślejszej współpracy edukacji z pracodawcami. Sektorowa Rada⁴⁵ powinna swoimi działaniami wpłynąć na skrócenie czasu reagowania na potrzeby, w tym uelastyczenie oferty wyż. uczelni oraz rozwój szkoleń pozaformalnych. W definiowaniu przyszłych luk kompetencyjnych należy wziąć pod uwagę nowe regulacje sektora, rozwój technologii oraz wyzwania demografii i zmiany pokoleniowe.

STAN WIEDZY O KOMPETENCJACH W BRANŻY I IDENTYFIKACJA KLUCZOWYCH POTRZEB BADAWCZYCH

Jak wskazano powyżej, dotychczas w Polsce nie prowadzono zintegrowanych badań nt. stanu kompetencji SF i jego potrzeb na przyszłość.

Potwierdzone kompetencje posiadają osoby wykonujące zawody regulowane. W sektorze finansowym wykorzystywane są też kwalifikacje rynkowe (nieregulowane). Są to kwalifikacje pozaformalne w systemie

⁴⁰ Zintegrowany System Kwalifikacji

⁴¹ Raport końcowy, Projekt konsultacji i weryfikacji Sektorowej Ramy Kwalifikacji dla Sektora Bankowego, WIB, 2015

⁴² Raport 6. Raport z badań jakościowych. Projekt „Bilans kwalifikacji i kompetencji w wybranych sektorach”, 2013, IBE

⁴³ Ibidem, str. 175

⁴⁴ Raport *Ocena kształcenia absolwentów studiów o kierunku ekonomia oraz Finanse i rachunkowość a potrzeby rekrutacyjne instytucji finansowych* – L. Kurkliński, M. Maszyborski, ZBP i PIU styczeń 2008

⁴⁵ Sektorowa Rada używane w dokumencie jako Sektorowa Rada ds. Kompetencji Sektora Finansowego

SSKBP⁴⁶ oraz międzynarodowe, takie jak: CFA⁴⁷, EFPA EFA, EFPA EFP⁴⁸, ACCA.⁴⁹ Nadchodzące regulacje, w tym dyrektywa MiFID II⁵⁰ wraz z wytycznymi ESMA dot. oceny wiedzy i kompetencji⁵¹, dyrektywa MCD⁵² i dyrektywa Wypłacalność II⁵³ mogą w znaczący sposób zmienić tę sytuację, tworząc zapotrzebowanie na nowe kwalifikacje i nowe sposoby potwierdzania kompetencji pracowników.

Zebrane wyniki badań są istotne dla diagnozy potrzeb sektora i wskazują na konieczność rozszerzenia prac analityczno-badawczych, w tym w ujęciu zintegrowanym dla całego sektora finansowego. Umożliwi to opracowanie rozwiązań, które wzmocnią współpracę między edukacją formalną, pozaformalną i pracodawcami. Będą też podstawą do przygotowania propozycji uwzględniających potrzeby **pracowników znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, w tym osób po 50 roku życia lub o niskich kwalifikacjach**.

CHARAKTERYSTYKA OTOCZENIA PRAWNEGO SEKTORA

Sektor finansowy jest sektorem mocno uregulowanym. Ważną częścią **regulacji sektorowych** są regulacje unijne, w tym kluczowe, wskazane wcześniej, dyrektywy. Część z tych przepisów jest bezpośrednio stosowana na terytorium Polski. Szczegółowe zestawienie regulacji dostępne jest na stronach UKNF⁵⁴. Najważniejszymi **krajowymi regulacjami sektorowymi** dla sektora finansowego są:

- Ustawa o nadzorze nad rynkiem finansowym⁵⁵
- Ustawa Prawo Bankowe⁵⁶
- Ustawa o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających⁵⁷

---

⁴⁶ System Standardów Kwalifikacyjnych w Bankowości Polskiej, szerzej poniżej

⁴⁷ Certified Financial Analyst, <https://www.cfainstitute.org/Pages/index.aspx>

⁴⁸ EFPA European Financial Adviser, EFPA European Financial Planner, <http://www.efpa.pl/artykuly.php?id=certyfikatyefpa>; Dotychczas w Polsce certyfikaty EFPA otrzymało ponad 550 osób

⁴⁹ ACCA, <http://www.accapolska.pl/Kwalifikacja-ACCA>

⁵⁰ Dyrektywa 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=URISERV%3A124036e>

⁵¹ Wytyczne Europejskiego Urzędu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych dotyczące oceny wiedzy i kompetencji, <https://www.esma.europa.eu/document/guidelines-assessment-knowledge-and-competence>

⁵² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/17/UE z dnia 4 lutego 2014 r. w sprawie konsumenckich umów o kredyt związanych z nieruchomościami mieszkalnymi, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=CELEX%3A32014L0017>

⁵³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wypłacalność II); http://www.knf.gov.pl/Images/SII_dyrekt_2009_138_pl_tcm75-27140.pdf

⁵⁴ UKNF, http://www.knf.gov.pl/regulacje/regulacje_prawne/index.html

⁵⁵ z dnia 21 lipca 2006 r. (Dz.U. 2016 poz. 174), która określa organizację, zakres i cel sprawowania nadzoru nad rynkiem finansowym.

⁵⁶ z dnia 29 sierpnia 1997 r. (Dz.U. 2015 poz. 128), która określa zasady prowadzenia działalności bankowej, tworzenia i organizacji banków, oddziałów i przedstawicielstw banków zagranicznych, a także oddziałów instytucji kredytowych oraz zasady sprawowania nadzoru bankowego, postępowania naprawczego, likwidacji i upadłości banków

- Ustawa o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej⁵⁸
- Ustawa o pośrednictwie ubezpieczeń.⁵⁹

Ważnymi regulacjami dla sektora finansowego są Rekomendacje KNF.⁶⁰ Ważnym uzupełnieniem są **regulacje dotyczące zawodów regulowanych** wymienione wcześniej.

Do **regulacji powszechnych** obowiązujących w sektorze finansowym zaliczyć należy:

- Ustawa o kredycie konsumenckim⁶¹
- Ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym⁶²
- Ustawa o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu⁶³
- i in.⁶⁴

---

⁵⁷ z dnia 7 grudnia 2000 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 2170), która określa zasady organizacji, działalności oraz zrzeszania się banków spółdzielczych, działalności oraz zrzeszania się banków zrzeszających banki spółdzielcze; tworzenia i funkcjonowania systemu ochrony; tworzenia i funkcjonowania zrzeszenia zintegrowanego.

⁵⁸ z dnia 11 września 2015 r. (Dz.U. 2015 poz. 1844), która określa warunki wykonywania: działalności w zakresie ubezpieczeń osobowych i ubezpieczeń majątkowych; działalności reasekuracyjnej oraz zasady wykonywania zawodu aktuarusza; sprawowania nadzoru ubezpieczeniowego; sprawowania nadzoru nad zakładami ubezpieczeń i zakładami reasekuracji w grupach; organizacji i funkcjonowania ubezpieczeniowego samorządu gospodarczego.

⁵⁹ z dnia 22 maja 2003 r. (Dz.U. 2014 poz. 1450), która określa zasady wykonywania pośrednictwa ubezpieczeniowego w zakresie ubezpieczeń osobowych i majątkowych. Ważną regulacją sektorową jest też Ustawa z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz.U. z 2013 r. poz. 1450) określa zasady tworzenia, organizacji i działalności spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, zwanych dalej „kasami”, i Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej, zwanej dalej „Kasą Krajową”, oraz zasady sprawowania nadzoru nad kasami i Kasą Krajową.

⁶⁰ https://www.knf.gov.pl/regulacje/praktyka/rekomendacje_banki/rekomendacje.html;
<http://www.knf.gov.pl/regulacje/praktyka/index.html#regsu>

⁶¹ z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 1497), która określa zasady i tryb zawierania umów o kredyt konsumencki, obowiązki kredytodawcy i pośrednika kredytowego.

⁶² z dnia 23 sierpnia 2007 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 3), która określa nieuczciwe praktyki rynkowe w działalności gospodarczej i zawodowej oraz zasady przeciwdziałania tym praktykom w interesie konsumentów i w interesie publicznym

⁶³ a z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz.U. z 2016 r. poz. 299), która określa zasady i tryb przeciwdziałania praniu pieniędzy, przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu, obowiązki pracowników w tym zakresie

⁶⁴ W tym: Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. z 2015 r. poz. 2135), która określa zasady ochrony danych osób fizycznych, zarówno klientów i osób z nimi związanych, jak i osób zatrudnionych; zasady przetwarzania danych w celu marketingu, w tym elektronicznego, profilowania, zasady spełniania obowiązków informacyjnych wobec klientów; Kodeks cywilny z dnia 23 kwietnia 1964 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 380), który reguluje zagadnienia takie, jak zdolność do czynności prawnych, pełnomocnictwo, przedawnienie roszczeń, niedozwolone postanowienie umowne, odpowiedzialność cywilna, odstąpienie od umowy, spadki oraz Kodeks rodzinny i opiekuńczy z dnia 25 lutego 1964 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 2082), które reguluje umowy z osobami objętymi małżeńską wspólnością majątkową

POLITYKA SEKTOROWA I ANALIZA DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH NA POZIOMIE KRAJOWYM I UE

Jednym z 3 priorytetów Strategii Europa 2020⁶⁵ jest inteligentny rozwój oparty na efektywnych inwestycjach w edukację, badania naukowe i innowacje. Towarzyszy temu tzw. Agenda for new skills and jobs⁶⁶, plan skoncentrowany na rozwijaniu umiejętności ludzi przez całe życie, tak aby podnieść poziom uczestnictwa w rynku pracy. Pakiet rekomendacji europejskich daje wskazówki w zakresie implementacji, w tym m.in.: EQF⁶⁷, ECVET⁶⁸, EQAVET⁶⁹. W ujęciu sektorowym, w odpowiedzi na opublikowaną w maju ub.r. przez KE⁷⁰ Strategię Jednolitego Rynku Cyfrowego, EFB⁷¹ przedstawiła swoją propozycję w postaci projektu wytycznych dla zmiany polityki. Jednym z obszarów rekomendacji zawartych w tym dokumencie są umiejętności cyfrowe. Rekomenduje się m.in. stworzenie mapy profili umiejętności dla diagnozy istniejącego potencjału i przygotowania planu wypełnienia luk.⁷²

Zarysowane w powyższych dokumentach międzynarodowych kierunków rozwoju poprzez edukację i kształcenie przez całe życie są ważnym wskazaniem dla działań Sektorowej Rady w obszarze potrzeb kwalifikacyjno-zawodowych.. W rekomendacje europejskie wpisują się działania krajowe. Należy oczekiwać, że najbliższych latach ważnym czynnikiem kształtującym system edukacji w Polsce będzie ustawa o ZSK⁷³, która ustanawia PRK⁷⁴ i otwiera możliwość tworzenia sektorowych ram kwalifikacji. W tym kontekście szczególnego znaczenia nabiera opracowana SRKB⁷⁵. Na koniec analizy warto przytoczyć kluczowe postanowienia Walnego Zgromadzenia ZBP, które przyjęło **cele strategiczne** działania na lata 2015-2017⁷⁶. Wśród nich.: „działania na rzecz podnoszenia poziomu kwalifikacji zawodowych kadr bankowych, prowadzenie badań dotyczących jakości kadr bankowych, organizowanie wymiany informacji i doświadczeń w obszarze zarządzania kadrami i systemami wynagradzania.” Wśród celów szczegółowych znalazło się m.in.:

⁶⁵ Strategia Europa 2020, http://ec.europa.eu/europe2020/index_pl.htm

⁶⁶ Agenda for new skills and jobs, EC, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=958&langId=en>

⁶⁷ European Qualifications Framework, Zalecenie PE i Rady, z dnia 23 kwietnia 2008 r., w sprawie ustanowienia europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32008H0506%2801%29&from=EN>

⁶⁸ European Credit System for Vocational Education and Training, Zalecenie PE i Rady, z dnia 18 czerwca 2009 r., w sprawie ustanowienia europejskiego systemu transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ECVET), <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32009H0708%2802%29&from=EN>

⁶⁹ European Quality Assurance in Vocational Education and Training, Zalecenie PE i Rady z dnia 18 czerwca 2009 r. w sprawie ustanowienia europejskich ram odniesienia na rzecz zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009H0708%2801%29&from=EN>

⁷⁰ Digital Single Market, Komisja Europejska, https://ec.europa.eu/priorities/digital-single-market_en

⁷¹ Europejska Federacja Bankowa

⁷² BANKS DRIVING THE DIGITAL TRANSFORMATION. The European Banking Federation's Blueprint, str. 18, 17 września, 2015, http://www.ebfdigitalbanking.eu/images/EBF_DigitalReport.pdf

⁷³ Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, (Dz.U. 2016, poz. 64)

⁷⁴ Polska Rama Kwalifikacji

⁷⁵ (więcej, punkt: 1.3 SW)

⁷⁶ Uchwała Nr 6/2014, XXVI Walnego Zgromadzenia Związku Banków Polskich z dnia 15 kwietnia 2014 roku, w sprawie głównych kierunków działania Związku Banków Polskich w latach 2014-2017

uzgodnienie i wdrożenie krajowej ramy kwalifikacji oraz certyfikatów kwalifikacyjnych na wszystkich poziomach świadczenia usług w powiązaniu z PRK. Sektor finansowy powinien być też beneficjentem inteligentnych specjalizacji, które będą efektem SIEG⁷⁷.

PODSUMOWANIE

Przeprowadzona analiza wyraźnie wskazuje na potrzebę podjęcia działań, które zwiększą wiedzę interesariuszy sektora finansowego nt. potrzeb kwalifikacyjno-zawodowych sektora dziś i w przyszłości.

Najważniejsze wnioski z przeprowadzonej analizy to:

- Brak kompleksowych danych i badań o potencjale kompetencji i potrzebach kwalifikacyjno-zawodowych sektora finansowego
- Brak badań nt. prognozy potrzeb kompetencji sektora finansowego, czynników zapewniających rozwój potencjału kompetencji sektora oraz utrzymanie atrakcyjności zatrudnienia w sektorze, w tym poprzez tworzenie wys. jakości miejsc pracy
- Słaba współpraca między podmiotami edukacji formalnej i pozaformalnej przedsiębiorstwami sektora finansowego i in. ważnymi instytucjami na rzecz dostosowania kompetencji pracowników do potrzeb nowo powstających modeli biznesowych i skrócenia czasu reakcji między nowymi potrzebami kompetencyjnymi a ofertą edukacyjną w sektorze opartym na wiedzy, wykorzystującym coraz mocniej nowoczesne technologie, z uwzględnieniem zmian regulacyjnych, pokoleniowych i demograficznych
- Potrzeba przygotowania rozwiązań, które umożliwią wykorzystanie zbudowanego już dorobku sektora finansowego, w tym SRKB, w powiązaniu z funkcjonowaniem ZSK i PRK

DZIAŁANIA PROWADZONE DOTYCHCZAS NA RZECZ POWOŁANIA PODOBNEJ INICJATYWY W SEKTORZE

Sztandarowym projektem **w zakresie porozumień edukacyjnych** na rzecz rozwoju kwalifikacji w polskim sektorze finansowym jest **System Standardów Kwalifikacyjnych w Bankowości Polskiej (SSKBP)**. System został opracowany pod patronatem ZBP w 1996 r. Jest to system certyfikacji służący stałemu podnoszeniu kwalifikacji zawodowych kadr finansowych w Polsce. W Systemie w 2016 r. uczestniczy 26 banków, w tym NBP, banki spółdzielcze i 22 instytucje edukacyjne. Podstawą Systemu jest opis wymagań dotyczących wiedzy, umiejętności i pożądanych postaw pracowników banków dla 6 tzw. stopni zawodowych. Łącznie do końca 2015 r. przeprowadzono 781 egzaminów i przyznano 16486 stopni. SSKBP jest platformą przygotowywania **nowych kwalifikacji, opiniowania programów szkoleniowych, inicjowania badań dotyczących potrzeb szkoleniowych sektora**. Jest też **kanałem przekazywania informacji nt. zapotrzebowania na kompetencje do instytucji edukacyjnych oraz partnerów społecznych**. SSKBP wraz z Komitetem ds. SSKBP jest trwałym przedsięwzięciem sektora bankowego, które może być cennym wkładem i czynnikiem sukcesu powołania sektorowej rady dla sektora finansowego.

Ważnym przykładem dobrej praktyki **w zakresie identyfikowania potrzeb tworzenia sektorowych ram kwalifikacji** był projekt **Sektorowej Ramy Kwalifikacji dla Sektora Bankowego**. W projekcie uczestniczyło w

⁷⁷ Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki, „Dynamiczna Polska 2020”, MG, 2013

różnych rolach 16 banków komercyjnych, 1 bank państwowy, 2 banki zrzeszające banki spółdzielcze oraz UKNF, ZBP, BIK, Fundacja EFPA Polska, 7 wyższych uczelni, 3 firmy szkoleniowe. Uczestnicy konferencji końcowej SRKB w przyjętym komunikacie zadeklarowali:

„popieramy ideę wdrożenia Sektorowej Ramy Kwalifikacji dla Sektora Bankowego w Polsce do praktyki zarządzania rozwojem pracowników w bankach.

Uznajemy za pozytywną propozycję zaangażowania się sektora bankowego w proces prowadzenia Sektorowej Ramy poprzez wyłonienie w tym celu reprezentacji sektora i skorzystanie w możliwie najszerszym zakresie z rozwiązań, jakie znajdują się w projektowanej ustawie o ZSK.⁷⁸ Ostateczna wersja SRKB została rozesłana do prezesów i dyrektorów HR banków oraz szerokiego grona zainteresowanych firm i instytucji.

Wartościowym studium przypadku z praktyki zagranicznej w zakresie określania obszarów badawczych odnoszących się do kompetencji oraz przekazywania informacji nt. specyficznych potrzeb sektora finansowego do partnerów społecznych jest fiński projekt pod nazwą **Healthy Financial Sector**.⁷⁹ W projekcie wzięły udział ważne instytucje sektora i jego przedstawiciele, m.in.: FFFS⁸⁰ oraz 4 organizacje związków zawodowych. Celem projektu było zbudowanie dla firm i organizacji rynku pracy wspólnej wizji przyszłości sektora finansowego, nadchodzących zmian i wymaganych rozwiązań adaptacyjnych dla podtrzymania rozwoju. Projekt został sfinansowany poprzez uczestniczące organizacje, ale także państwowy fundusz innowacji Sitra⁸¹. Był częścią realizacji Krajowej Strategii Rozwoju Życia Zawodowego, Working Life 2020. W efekcie projektu powstały konkretne rekomendacje oraz **stworzono forum prognoz i rozwoju dla sektora** oparte na zasadzie neutralności oraz pełnej reprezentacji różnych interesariuszy sektora. Ważną rekomendacją było **przekształcenie projektu w stałą praktykę sektorową**.⁸²

REKOMENDACJE DLA SEKTOROWEJ RADY WYNIKAJĄCE ZE ZDIAGNOZOWANYCH PROBLEMÓW, ZWIĄZANYCH Z POZYSKIWIANIEM PRACOWNIKÓW O ODPOWIEDNIH KOMPETENCJACH, Z UWZGLĘDNIENIEM DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I KIERUNKÓW ROZWOJU SEKTORA.

Z przeprowadzenie analizy sektora finansowego można sformułować **rekomendacje dla sektorowej rady**, które sprzyjać będą pozyskiwaniu pracowników o pożądanym kompetencjach. I tak, sektorowa rada powinna:

- rozwijać **wspólny język kompetencji i kwalifikacji** dla interesariuszy sektora finansowego,
- **gromadzić i udostępnić informacje o potencjale kompetencyjnym i potrzebach kwalifikacyjno-zawodowych sektora finansowego**, w tym o SRKB, co będzie podstawą do podejmowania działań w celu eliminacji barier dostępu do pożądanym kompetencji,
- działać na rzecz zwiększenia perspektyw rozwojowych młodych pracowników, którzy korzystają z uporządkowania, większej transparentności oraz porównywalności kwalifikacji, w tym w wymiarze międzynarodowym,.

---

⁷⁸ Komunikat Końcowy, Konferencja podsumowująca projekt Sektorowej Ramy Kwalifikacji dla Sektora Bankowego, Warszawa, 10 lutego, 2015, WIB

⁷⁹ The journey forward. The future of the financial services sector. Final Report of the Healthy Financial Sector 2014–2015 Project, 2015 http://www.finanssiala.fi/en/material/HyFi_Final_Report_Healthy-Financial-Sector.pdf

⁸⁰ Federacja Fińskich Usług Finansowych

⁸¹ Finnish Innovation Fund Sitra

⁸² Ibidem

- upowszechniać europejskie i polskie rozwiązania, wspierające uczenie się przez całe życie wśród pracodawców, pracowników oraz interesariuszy sektora,
- podjąć inicjatywę w zakresie wystąpienia do właściwego ministra w sprawie ustanowienia SRKB jako części PRK, co zapewni jednocześnie powiązanie SRKB z rynkiem europejskim poprzez PRK i ERK,
- podjąć inicjatywę w zakresie wystąpienia do właściwego ministra w sprawie oddelegowania wybranych zadań w ramach ZSK do SR, wraz z udostępnieniem wspierającego finansowania,
- dokonać przeglądu SRKB i rekomendować rozwiązanie w zakresie aktualizacji istniejącej Ramy, rozwinięcia SRKB lub opracowania nowej Ramy sektora finansowego,
- podjąć **projekty badawcze** dotyczące oceny stanu kompetencji, prognozy potrzeb kompetencyjnych sektora finansowego, czynników zapewniających rozwój potencjału kompetencji oraz utrzymanie atrakcyjności zatrudnienia, w tym poprzez tworzenie wysokiej jakości miejsc pracy,
- inicjować porozumienia sektorowe między podmiotami edukacji formalnej i pozaformalnej a przedsiębiorstwami sektora i innymi ważnymi instytucjami, które m.in. skrócą czas reakcji programów edukacyjnych i szkoleniowych na nowo pojawiające się potrzeby kompetencyjne i kwalifikacyjne,
- inicjować i wspierać opracowania nowych standardów sektorowych, w tym kwalifikacji, w odpowiedzi na nowe trendy rozwojowe, nowo powstające modele biznesowe, w sektorze opartym na wiedzy, wykorzystującym coraz mocniej nowoczesne technologie, z uwzględnieniem zmian regulacyjnych, pokoleniowych i demograficznych, z uwzględnieniem standardów międzynarodowych,
- wspierać rozwiązania, które służą wzmocnieniu profesjonalizmu opartego na jakości kwalifikacji sektorowych z uwzględnieniem niezbędnej infrastruktury centrów certyfikacyjnych i zewnętrznego zapewnienia jakości,
- wspierać rozwiązania umożliwiające potwierdzanie w procesie walidacji kompetencji zawodowych zdobytych w różny sposób, w edukacji formalnej, pozaformalnej i nieformalnej,
- działać na rzecz zwiększenia perspektyw rozwojowych młodych pracowników, którzy skorzystają z uporządkowania, większej transparentności oraz porównywalności kwalifikacji, w tym w wymiarze międzynarodowym,
- upowszechniać europejskie i polskie rozwiązania, wspierające uczenie się przez całe życie wśród pracodawców, pracowników oraz interesariuszy sektorowych,
- podjąć inicjatywę w zakresie wystąpienia do właściwego ministra w sprawie włączenia Sektorowej Ramy Kwalifikacji dla Sektora Bankowego do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji, co zapewni jednocześnie powiązanie SRKB z rynkiem europejskim poprzez Polską Ramę Kwalifikacji i Europejską Ramę Kwalifikacji,
- podjąć inicjatywę w zakresie wystąpienia do właściwego ministra w sprawie oddelegowania wybranych zadań w ramach ZSK do Sektorowej Rady, wraz z udostępnieniem wspierającego finansowania,
- dokonać przeglądu Sektorowej Ramy Kwalifikacji Sektora Bankowego i rekomendować rozwiązanie w zakresie aktualizacji istniejącej Ramy, rozwinięcia SRKB lub opracowania nowej Ramy dla sektora finansowego.

Fragment „Studium Wykonalności”, opracowanego przez Zespół Partnerów na potrzeby Konkursu na realizację projektów, mających na celu powołanie i funkcjonowanie Sektorowych Rad ds. Kompetencji.